

Grensoverschrijdend gedrag

Inleiding

De maatschappij krijgt steeds meer te maken met vormen van grensoverschrijdend gedrag. Ook binnen de kinderopvang wordt grensoverschrijdend gedrag door kinderen, ouders of medewerkers gesignaleerd. Denk maar eens aan het seksueel misbruik op kinderdagverblijf 't Hofnarretje in Amsterdam, de agressieve ouder als niet op bepaalde wensen in kan worden gegaan of het gedwongen voeden van peuters door beroepskrachten.

Hoe zijn aan vormen van ongewenst gedrag grenzen te stellen? Enerzijds door afspraken te maken en gedragsregels op te stellen. Anderzijds door elkaar aan te spreken of melding te doen bij leidinggevende of vertrouwenspersoon wanneer grensoverschrijdend gedrag geconstateerd wordt.

De gedragsregels moeten zorgen voor een prettig klimaat binnen de kinderopvang. Openheid en respect voor elkaar moeten hoog in het vaandel staan en het moet duidelijk zijn dat voor machtsmisbruik, ongewenste intimiteiten, pesten en dergelijke geen plaats is. Elk kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang moet immers een veilige plek zijn voor allen die er vertoeven. Elkaar aanspreken of melding maken van grensoverschrijdend gedrag moet ervoor zorgen dat dit gedrag aangepakt wordt en in de toekomst wordt voorkomen.

Gestreefd wordt naar een cultuur waarin het normaal is zowel positieve als negatieve feedback te geven.

In dit protocol staat beschreven welke afspraken er binnen De Boefjes zijn gemaakt en hoe gehandeld moet worden als grensoverschrijdend gedrag wordt vastgesteld.

Doel:

Een veilig klimaat en omgeving creëren op de Boefjes waarbij iedereen die ons komt zich veilig en welkom voelt. Optreden volgend een protocol waar dat nodig is en voorkomen van grensoverschrijdend gedrag.

Waarom:

Kindercentrum De Boefjes wijst alle vormen van grensoverschrijdend gedrag af. Met dit protocol, in haar handelen en in haar beleid wil de Boefjes grensoverschrijdend gedrag voorkomen en indien nodig aanpakken.

Wie is verantwoordelijk:

Directie en medewerkers

Wat is pesten, wat is plagen:

- Pesten gebeurt systematisch. Wie gepest wordt, staat herhaaldelijk en over een lange periode bloot aan pesterijen. Dat in tegenstelling tot plagen. Plagen is onschuldig en blijft eerder eenmalig.

- Bij pesten is de machtsverhouding ongelijk. De pester is steeds sterker dan de gepeste.

- De gepeste kan zich moeilijk verdedigen tegen degenen die pesten. - Schade: er ontstaat lichamelijke, materiële en/of geestelijke schade - Herhaald: het gaat vaak om dezelfde pester(s) die het op één slachtoffer gemunt hebben.

- Opzet: de pester weet meestal heel goed dat het om pesten gaat, maar gaat er bewust mee door.

- Plagen is vaak een incidenteel, onbezonnen en spontaan negatief gedrag, waarbij humor een rol kan spelen. Het herhaaldelijk en langdurig karakter ontbreekt hierbij. Het plagen speelt zich af tussen twee kinderen of groepen die min of meer gelijk zijn.

- Pesten wordt gekarakteriseerd door het feit dat er sprake is van herhaaldelijke negatieve acties naar één persoon die meestal ook niet gelijk is aan de pester of de pesters. Wat het slachtoffer ook doet, het is nooit goed. Op de achtergrond is er vaak een zwijgende groep kinderen bij betrokken. Zij vormen het publiek van de pester, waar hij zijn succes aan af meet.

Op De Boefjes bespreken wij met de kinderen hoe we met elkaar omgaan en leren we al jong rekening te houden met andere kinderen en ook zelf grenzen aan te geven. In de leeftijd van 0-4 spreek je nog niet echt van pesten. Duwen, trekken, slaan, dingen afpakken en niet kunnen delen zijn onderdeel van een normale ontwikkelingsfase.

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Een situatie waarin een kind het slachtoffer is of het slachtoffer dreigt te worden van pesten, bedreigingen of geweld van een persoon / kind die aanwezig is in de kinderopvang. Onder een persoon die aanwezig is tijdens de kinderopvang verstaan we medewerkers, gezinsleden, al dan niet toevallige aanwezigen. Een situatie van grensoverschrijdend gedrag in de thuissituatie van een kind valt niet onder de procedure, maar net als elke burger moet je deze situaties wel aanpakken.

Grensoverschrijdend gedrag kan onderverdeeld worden in:

- Lichamelijk geweld en verwaarlozing (fysieke agressie zoals slaan, schoppen, krabben, bijten of te weinig voeding, aandacht of verzorging)
- Geestelijk geweld en verwaarlozing (verbale agressie zoals dreigen, schreeuwen, schelden, pesten, stelselmatig negeren etc.)
- Seksuele mishandeling (seksuele intimidatie, verbaal of fysiek, aanranding en verkrachting)
- Vernieling van eigendommen van een ander en / of het zonder toestemming betreden van de binnen- en buitenruimten van het kinderdagverblijf.

Grensoverschrijdend gedrag kan plaatsvinden tussen:

- kind en kind
- ouder / verzorger en kind en vice versa
- medewerker en medewerker en vice versa
- ouder en medewerker en vice versa
- derden die werkzaamheden verrichten bij De Boefjes (bv tuinman ,glazenwasser, klusjesman in wisselwerking met medewerker kind of ouder).

Als grensoverschrijdend gedrag nou regelmatig of incidenteel plaatsvindt, het is in alle gevallen ontoelaatbaar. De vraag of iets wel of geen grensoverschrijdend gedrag is, kan alleen door het slachtoffer worden beantwoord. Als het slachtoffer iets als grensoverschrijdend ervaart, moet het ook als grensoverschrijdend worden aangepakt.

Gedragsregels

De Boefjes heeft haar gedragsregels vastgelegd in het document Gedragsregels kindercentrum De Boefjes. Medewerkers (inclusief stagiaires en vrijwilligers) en ouders krijgen de gedragsregels bij aanvang van de dienstverleningsovereenkomst uitgereikt. Zij worden geacht de gedragsregels na te leven. Kinderen worden (spelenderwijs) op de hoogte gebracht van de inhoud van de gedragsregels. Medewerkers worden door opleiding en oefening getraind in het signaleren en aanpakken van overtredingen van de gedragsregels.

Preventie, detectie en aanpak

Hoe voorkom je het? (preventie)

- Alert zijn voor signalen.
- Hoe maak je gedrag bespreekbaar?
- Hoe werk je aan draagkracht.
- Hoe ga je het welbevinden van kinderen na.
- Hoe maak je procedure en preventie-aanpak bekend?

Hoe merk je grensoverschrijdend gedrag op? (detectie)

- Hoe herken je signalen
- Observatie methode welbevinden
- Met wie deel je je bezorgheid
- Wie verzamelt informatie
- Met wie bespreek je deze

Hoe reageer je er op? (aanpak)

- Wie doet wat
- Melden aan de organisatie, kind en gezin, ...
- Contact opnemen met pedagogisch ondersteuner, veilig thuis
- Gesprek met de ouders van het kind, met medewerkers

Nazorg

- Hoe het welzijn van jezelf, medewerkers, kinderen opvolgen

Evaluatie

- Hoe je procedure verbeteren

De stappen:

1. Vermoeden: Inschatten van de situatie. Probeer vanaf het eerste moment van constateren vast te leggen wat voor grensoverschrijdend gedrag wordt geconstateerd. Wat is er gebeurd, wanneer is het gebeurd, wie waren erbij, wat is de ernst van het grensoverschrijdend gedrag etc. Houd het op feiten, trek niet direct conclusies.

2. Bespreekbaar maken: Spreek indien mogelijk meteen na constatering het kind, de ouder of de medewerker die het grensoverschrijdend gedrag vertoont aan op dit gedrag. Probeer door middel van gesprekken ervoor te zorgen dat het gedrag van de ander verbetert.

3. Overleg: Hulp of advies vragen. Bij onvoldoende resultaat of als het een ernstigere vorm van grensoverschrijdend gedrag betreft schakel dan zo spoedig mogelijk de interne contactpersoon of de externe vertrouwenspersoon in (zie a en b). a) De Boefjes heeft Patty van Suijlekom aangesteld als interne contactpersoon. Zij is telefonisch bereikbaar via telefoonnummer 020- 4708842 of per e-mail via emailadres pattyvansuijlekom@gmail.com Alle vragen of klachten over grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling of tussen ouders en kinderen kunnen voorgelegd worden aan de interne contactpersoon. De interne contactpersoon probeert de vragen en klachten zelf af te handelen. Hij / zij schakelt indien nodig of wenselijk de externe vertrouwenspersoon in. Bij ernstige vormen van grensoverschrijdend gedrag worden bij minderjarigen de ouders of verzorgers op de hoogte gebracht. Als er sprake is van strafbare feiten zal de politie ingeschakeld worden.

b) Het Veilig Thuis fungeert als externe vertrouwenspersoon. De externe vertrouwenspersoon staat los van de organisatie zodat er geen vermenging van belangen op kan treden. Veilig Thuis is bereikbaar via e-mail www.020veiligthuis.nl of telefoon 0800-2000 en kan worden ingeschakeld bij grensoverschrijdend gedrag tussen medewerker en kind, tussen medewerkers onderling of tussen ouder en medewerker. De externe vertrouwenspersoon kiest altijd de kant van het slachtoffer, informeert en ondersteunt het slachtoffer (of diens wettelijke vertegenwoordiger). Ook ondersteunt hij / zij de interne contactpersoon.

4. Plan van aanpak: Wegen van de situatie. Aan de hand van de vastgelegde feiten, het gesprek met betrokkene(n) en het advies van interne contactpersoon of vertrouwenspersoon kan bepaald worden of andere partijen ingeschakeld moeten worden zoals het Veilig Thuis, een hulpverleningsinstantie, de politie of de klachtencommissie. De Boefjes is aangesloten bij De Geschillencommissie Kinderopvang. Meer informatie hierover vindt u op www.klachtenloket.kinderopvang.nl

5. Handelen: Doorverwijzen of melden. Afhankelijk van de situatie wordt doorverwezen naar hulpverleningsinstanties, politie of de klachtencommissie. 6. Evalueren: Terugkoppelen vormen van grensoverschrijdend gedrag. Alle gemelde gevallen van grensoverschrijdend gedrag worden besproken in het team zodat de medewerkers ervan kunnen leren. Ouders en verzorgers zullen geïnformeerd worden over alle vormen van grensoverschrijdend gedrag die tot maatregelen hebben geleid.

Wat moet je melden?

Ernstige feiten en ernstige ongevallen. De fysieke of psychische integriteit van een kind tijdens de kinderopvang is effectief in gevaar.

Voorbeelden: een ernstig lichamelijk letsel waarvoor geen plausibele verklaring is, een overlijden, (elk vermoeden van) kindermishandeling en/of seksueel misbruik, ... Situaties waar kinderen in kader van pesten, geweld of bedreiging slachtoffer zijn door toedoen van een andere kind.

Verdeling verantwoordelijkheden

Binnen het kinderdagverblijf zijn de verantwoordelijkheden als volgt verdeeld: *Verantwoordelijkheden directie, leidinggevende:*

- Opnemen van het protocol grensoverschrijdend gedrag in het beleid van de organisatie
- Informeren van ouders, medewerkers en kinderen over dit protocol
- Ervoor zorgen dat alle medewerkers handelen volgens het protocol
- Ervoor zorgen dat de medewerkers voldoende deskundig zijn om grensoverschrijdend gedrag te signaleren en aan te pakken
- De aanstelling van een interne contactpersoon
- De aanstelling van een externe vertrouwenspersoon
- Aansluiting bij een klachtencommissie
- Faciliteren van de contactpersoon in geld, tijd en scholing
- Ervoor zorgen dat de aandacht voor grensoverschrijdend gedrag continu geborgd wordt.

Verantwoordelijkheden interne contactpersoon:

- Herkennen van signalen van grensoverschrijdend gedrag
- Beantwoorden van vragen van ouders, medewerkers en kinderen over dit protocol
- Aanspreekfiguur zijn bij grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling en tussen ouders en kinderen.
- Overleg plegen met personen die grensoverschrijdend handelen of grensoverschrijdend gedrag constateren.
- Vertrouwelijk en met respect voor alle personen om te gaan met de informatie die

hij/zij krijgt

- Vastleggen welk grensoverschrijdend gedrag door wie wanneer is geconstateerd •

Indien gewenst overleggen met andere beroepskrachten , het Veilig Thuis •

Doorverwijzen naar de externe vertrouwenspersoon bij grensoverschrijdend gedrag tussen medewerker en kind, tussen medewerkers onderling of tussen ouder en medewerker

- Alert blijven op het welzijn van het slachtoffer
- Evalueren van afhandeling aanpak grensoverschrijdend gedrag
- Periodiek bijstellen van dit protocol op basis van de evaluatie
- De directie op de hoogte te houden van door hem/haar uitgevoerde activiteiten

Verantwoordelijkheden van de externe vertrouwenspersoon:

- Staat los van de organisatie zodat er geen sprake kan zijn van vermenging van belangen
  - Informeert en ondersteunt het slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag en geeft Zo mogelijk adviezen met betrekking tot te nemen acties en de consequenties ervan
  - Verwijst indien van toepassing door naar andere hulpverleningsinstanties •
- Bespreekt de resultaten van de ondernomen stappen met de leidinggevende en de interne contactpersoon

Verantwoordelijkheden van de externe klachtencommissie:

- Alle vragen en klachten in ontvangst te nemen en zorgvuldig af te handelen
- Hoor- en wederhoor toe te passen
- Adviezen te geven over hoe de vragen of klachten af te handelen • Gevraagd en ongevraagd het bestuur en de directie te adviseren over te nemen maatregelen